

ДОМАШЕНКО С. М.
ст. групи ОЕЕМ-21

ВИТРАТИ ТА ЇХ МІСЦЕ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

В умовах сучасної ринкової економіки основною і водночас головною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання як найбільшого прибутку. Всі інші завдання належать до цієї основної мети, тому що саме прибуток є джерелом та основою коштів, які призначені для подальшого збільшення інших важливих показників.

Необхідно звернути і увагу на те, що вагому роль відіграє контроль за формуванням фактичних витрат, бо як відомо, виробничі витрати формують основу собівартості, яка своєю чергою слугує орієнтиром при встановленні ціни. Від того, наскільки достовірними будуть фактичні затрати відносно відпускної ціни, залежатимуть результати господарювання.

Проаналізувавши літературні джерела та проведені дослідження за даною проблемою можна зробити висновок, що витрати — є вартістю різних видів ресурсів, які споживаються для певних цілей з метою забезпечення функціонування та розвитку підприємства.

Під витратами розуміють витрачені кошти з метою забезпечення реалізації продукції та одержання виручки від її реалізації [5, с. 11].

Витрати – це економічна категорія, яка відображає як грошові, так і матеріальні ресурси, які безпосередньо використані в процесі діяльності підприємства.

Управління витратами — засіб досягнення підприємством високого економічного результату. Воно не зводиться лише до зниження витрат, а поширюється на всі елементи управління [3, с. 26].

Досягнення будь-якої мети, забезпечення кінцевого результату потребує витрат. І об'єктивність суспільного розвитку, і факти практичної діяльності, і закономірності сучасної дійсності, і логіка пізнання показують, що спочатку мають місце витрати, а потім результати, пов'язані з цими витратами. З такого порядку і витікає те надзвичайно особливе місце витрат у життєдіяльності всіх суб'єктів господарювання [2, с. 378].

Головний мотив діяльності будь-якого підприємства в сучасних умовах — максимізація прибутку. Можливості реалізації (досягнення) цієї стратегічної мети в багатьох випадках обмежені витратами виробництва і реалізації продукції та попитом на неї [1, с. 7]. В таких

умовах все більше зростає роль витрат як невід'ємної та об'єктивної складової виробничо-збутового процесу.

Витрати також можуть виступати важливим важелем у веденні податкової політики підприємства, оскільки регулюючи віднесення тих чи інших витрат до валових, підприємство змінює базу оподаткування та величину витрат на сплату податків.

Оскільки витрати виступають основним обмежувальним чинником прибутку і одночасно визначальним фактором, що впливає на обсяг реалізації, то прийняття управлінських рішень неможливе без аналізу вже понесених підприємством витрат і планування їх величини на перспективу. Таким чином, витрати виступають об'єктом управління. Кожне підприємство повинно обирати таку політику управління витратами, яка була б орієнтована на його стратегію розвитку.

Сутність системи управління витратами окремі автори ототожнюють з питаннями точного визначення величини собівартості продукції, рівня виробничих затрат та на цій основі пошуку шляхів їх зниження. Проте це не зовсім так. Процес управління витратами має на меті виявити, як саме сформувалася собівартість, які чинники мали на неї позитивний, а які — негативний вплив. Це, по-перше, а по-друге, процес управління витратами має бути направлений на прогнозування можливої величини витрат, максимально точно передбачення їх рівня та поточне оперативне втручання у діяльність підприємства в разі виявлення відхилень від наперед визначеного бажаного стану.

Ринкові умови господарювання вимагають постійного пошуку і запровадження сучасних ефективних методів зниження витрат, до яких слід віднести нормативний метод обліку затрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції або ж аналогічний зарубіжний метод «стандарт-кост»; систему своєчасного виробництва, відому під назвою «канбан»; оперативний аналіз собівартості продукції з виявленням відхилень, їх причин, винуватців і розробкою конкретних заходів з їх ліквідації тощо [4, с. 111].

Сучасний період економіки країни характеризується високим рівнем затрат та зростанням ринкових цін. Незважаючи на серйозні негативні наслідки цих явищ, висока вартість товарів у сучасних умовах має і свої позитивні моменти.

Вона змушує, з однієї сторони, вигідно розміщувати всі види ресурсів, а з другої, — спрямовувати діяльність на виробництво потрібної та вигідної продукції.

Здорова конкуренція, у свою чергу, буде сприяти зниженню цін на продукцію, що змусить підприємців шукати різні шляхи зниження собівартості продукції.

Керівництво виробництвом на засадах мікроекономіки «з центру» ні до чого позитивного не привело і не приведе. Таким чином підприємствам самостійно шукати нові шляхи виходу з кризи.

Отже, система управління витратами є складовою системи управління діяльністю підприємства і звичайно ж тісно взаємодіє з іншими підсистемами діяльності, до яких слід віднести управління матеріально-технічним забезпеченням, виробництвом, збутом, виробством тощо.

Управління витратами повинно здійснюватися з використанням системного підходу, тобто розглядатись як певна складова єдиної системи (управління підприємством в цілому) і бути у взаємоузгодженості з іншими складовими з метою підвищення ефективності загального управління.

Управління витратами не є самоціллю, але воно цілком необхідне для досягнення підприємством визначеного економічного результату, підвищення ефективності роботи. Функції управління витратами первинні стосовно виробництва, тобто для досягнення певного виробничого, економічного, технічного або іншого результату спочатку потрібно понести витрати. Тому ціль управління витратами полягає в досягненні намічених результатів діяльності підприємства найбільш економічним способом.

Література

1. Адамик О.В. Розмежування понять витрати, затрати, видатки та особливості їх застосування учасниками бюджетного процесу // Наука молода: зб. наук. праць. молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль. – 2013. – Випуск 20. – С. 203-209
2. Дерій, В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні / В. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 4. – С. 7 – 11.
3. Нападовська, Л. В. Управлінський облік: монографія / Л. В. Нападовська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта. 2009. – 450 с.

4. Саченко, С. І. Внутрішньо-господарський контроль у системі управління виробничими витратами /С.І. Саченко // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль: Науковий журнал ТДЕУ. Випуск 12: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Тернопіль, 15-16 грудня 2005 р. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – С. 270-272

5. Столяр Л.Г. Сутність «витрат» та особливості трактування / Л.Г. Столяр // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). – Ч.4. – 2011. – с. 25-31.

6. Тривобок В. Ю. Визначення категорії «витрати» / В. Ю. Тривобок, Є. А. Коршунов // Бізнесінформ. – 2011. – № 9. – С. 11 – 13.

7. Турило А.М., Управління витратами підприємства: Навч. посібник / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 120 с.